

ТРИЗЕНБІК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT UKRAINIENNE

Число 16 (566) Рік вид. XIII. 25 квітня 1937 р. Ціна 1 фр.50. Prix 1 fr. 50.

Париж, неділя, 25 квітня 1937 року.

Безперечно, одне з найтрудніших завдань, яке стоїть перед нашою еміграцією — це виховання молоді. Не тільки не маємо ми допомоги держави, як то буває за нормальних обставин, коли міністерство освіти зо всім своїм апаратом про те дбає, а в бюджеті видатки на школи займають поважне місце, але доводиться до того ще боротися з потужними впливами чужого навчання, чужого життя. Треба ж не тільки зберегти душі дитини, охоронити її від денационалізації, але й виховувати малечу на свідомих і діяльних громадян своєї землі.

Еміграція наша робить, що в спроможності її: рідна церква, своя школа, книжка, пісня, театр, танок, притягнення дітей до участі в прилюдних урочистостях — святах державних і культурних, втягнення з малечку в орбіту національного життя.

Нам не раз уже доводилося спинятися на важливості цього питання, говорити про труднощі його раціонального вирішення. Наближення літа знову ставить перед нами цю тему життя: необхідно за всяку ціну використувати з цього погляду як найдодільніше і як найпродуктивніше ті два-три місяці великих ваканцій.

Звичайно, в державах, де єть земля з українським населенням, як от Польща, Чехословаччина, Румунія, найкраще й найпростіше подбати про те, щоб полегшити для дітей емігрантів можливість перебути той час чиї принаймні частину його на нашому селі, в українській родині, в рідній атмосфері, або в ваканційних оселях з місцевою дітворою й молоддю.

Населення тих земель може багато зробити в цьому напрямку, без великих для себе видатків.

Трудніша річ в таких країнах, як Франція, Німеччина, Болгарія, Югославія. Тут чи не єдиний спосіб, — поскільки через труднощі паспортів і найбільше недостатки матеріяльні не можна виправити наших дітей кудись на українську землю в Європі, це організація спеціальних колоній літніх для дітей емігрантів з наперед розробленими програмою, під керівництвом досвідченого педагогічного персоналу. Тогорішній досвід Шалету говорить, що це справа можлива.

Але підняти її на свої плечі не можуть самі батьки. Тут дуже корисне поле для діяльності наших організацій, які мали б зацікавитися чинно в тім усе наше громадянство, і не лише еміграційне. Старі й заслужені на ниві освіти народньої товариства в Галичині, як от «Просвіта», «Рідна Школа» з їхніми можливостями не повинні, на нашу думку, зоставатися байдужими до цього питання, значіння якого виходить по-за межі інтересів еміграційних і має риси загально-національного порядку.

ДВА ФІЛЬМИ І СОВІТЬСЬКА ДІЙСНІСТЬ

Цей фільм викінчує першу частину великого фільму А. Толстого «Петро І», який має з'явитися на екрані в квітні. В осени має з'явитися друга частина цього фільму. Першу частину присвячено боротьбі за Балтійське море; вона починається з поразки москвинів при Нарві. Далі представлено «боярський і монастирський побут, ворогів справи Петра під проводом його сина Алексія. В цей смородний побут вривається Петро з його співпрацьовниками. Він наказує зняти дзвони в Новгороді і перетопити їх на гармати, він посилав ченців будувати фортеці та хитро добуває гроші від купців...» По перемозі над шведами Петро промовляє до Меншикова: «Наш ворог Карл живе за пічкою з ласки султана... Колись треба було й цвяхи привозити з Голандії, а тепер все масмо...» Далі представлено перемогу Петра над «неуцтвом» бояр та над його сином Алексеєм, що втік за кордон і «готував війну проти своєї батьківщини». Над фільмом працюють розуміється «захоплено» історики, музеї, частини червоної армії. Фільмові пророкують величезний успіх. «Успіх» йому справді забезпечений.

Фільм цей хоч і історичний є разом з тим незвичайно актуальний. Він був-би паскрізь анахроністичним, колиб большевизм, не зважаючи на всі перевиконання двох п'ятиліток не відкинув фактично ССРСР більш, ніж на дві сотки років назад. Циклі московської історії подібні до спіралей Дантовського пекла. Сталін опинився саме на петровськiм секторі замкнутого кола цієї історії. Можна вірити тому, що він бачить в Петрі I не лише свого попередника, а й свій взірць політичного мистецтва. Коли фільм А. Толстого дає образ Москви петровської доби, то остання промова Сталіна виголошена ним в початку березня дає цілком несамопитий фільм сучасного політичного становища ССРСР: «Шкільницька, диверсійна і шпiонська робота агентів чужих держав провадиться в тій чи иншій мірі майже у всіх політичних, господарських, адміністраційних і партійних організаціях і установах. Агенти чужих держав дістались не лише до організацій, а й на не-які відповідальні посади. Провідні товариші, як в центрі, так і на місцях не спромоглися розізнати цих ворогів, шпiонів і убійників, вони забули, що ССРСР оточений капіталістичними державами, які чекають нагоди розбити його, а тим часом посилають до нього своїх агентів. Ці партійні товариші були надто заняті господарською роботою, були запоморочені досягненими господарськими успіхами...» «Отже треба забезпечити господарські досягнення політичною роботою, зазнайомитися з теорією і практикою шкідницької роботи, впровадити нові методи викорiнення її розгромлення, без яких і стахановський рух не може, досягти того, щоб в партійних шерехах не було шкідників, урядити курси партійні, ленінські та історії політики партії, організувати наради в справах внутрішньої та зовнішньої політики...» Ну чим ці реформи не гідні реформ Петра «Великого». І чим-же ідеологічний син Леніна, а теперішній «фашистівський японо-германський агент» Бронштайн-Троцький гірший царевича Алексея, що «готував війну проти власної батьківщини». У всякім разі фільм А. Толстого з його представленням петровської доби стоїть без сумніву далеко позаду фільму сучасної совітської дійсности, що відбилась в московських процесах і в останній промові Сталіна, який жадає нових розстрілів і нових переслідувань. Це зрештою цілком зрозуміло. Жах сучасної несамопитої совітської дійсности полишив далеко позаду себе всі страхiття петровської доби, коли двіста років тому молох московського імперіялізму пожирив тисячі, то тепер він пожирає сотні тисяч люду не-московських націй. Але елементи московського імперіялізму лишилися тіж самі, тако-ж як і напрямні його розвитку: змінились розміри, але лишились істотні якісні прикмети.

Двіста років тому запозичив московський імперіялізм від Європи лише те, що йому було потрібно для розвитку його збройної сили. Запозичена Петром I європейська «культура» не виийшла за коло московської бюрократії і сотворила хинський мур

між московською інтелектуальною верхівкою та народними масами. Погром боярства і духовенства, який так вихвалює А. Толстой в своїм фільмі, та бюрократизація московської церкви «антихристом» Петром винищили національні московські елементи, які в Європі об'єдналися свого часу з інтелектуальними верхами міщанства та сотворили міцний ґрунт для розвитку національних культур. Брак цього ґрунту для московської інтелігенції надав цілому пізнішому розвитку навіть не московської, а «російської культури», особливо в її визначніших літературних творах виразний «інтернаціональний», галапасницький, «безпочвенний» (позбавлений ґрунту) характер. Револуційна боротьба московських мас позбавлених національного інтелектуального проводу проти московського бюрократичного осередку успіху не мала. Ці маси приставали і до козацької (Шугачов) і до української боротьби проти Москви, але чужий національний провід не міг заступити власний національний провід москвинам здеморалізованим зрештою невольництвом попередніх віків від засновання московського царства до петровської доби.

Запозичена у Європи збройна організація, якій Петро I офірував все інше, була в стані перемогти і «бунти» московських мас і упертий збройний опір чужих націй втяганих новолі до московської в'язниці. Але Московщині цілком бракувало культурного національного елемента, що міг би «освоїти» підбиті, але не поневолені не-московські нації, змосковити їх. Самої запозиченої у Європи зброї не вистарчило для експансії московського імперіалізму навіть на Далекому Сході, не кажучи вже про похід проти самої цієї Європи. Європа забезпечила себе від Московщини, утворивши бар'єр з її колишніх не-московських земель від Балтійського моря до меж Румунії. Але Європа дуже помилилась, гадаючи, що Чорне море буде вистарчальною охороною проти Московщини на півдні. Цю помилку ілюструють найкраще сучасні іспанські події, що все ще загрожують перекинути поміж війни на цілу Європу.

Сталін і Ко показали себе гідними учениками Петра I, офіруючи для озброєння Московщини більше мільйонів людності, розуміється, головню не-московської, ніж якась держава, самою Росією включно, втратила в часі світової війни. Але коли сучасне московське «громадянство» в своїй національній основі від петровської Московщини ривчиться властиво небагато, то в Європі з одного, а в межах не-московських націй ССРСР з другого боку, відбулася величезна зміна. Самої механічної збройної сили тепер вже не вистарчас. Головна причина поразки російської армії в світовій війні була та, що армія ця не була національною, а не є національною в європейським значінні цього слова, навіть московська частина совітської армії тепер. Активізація національного явища в Європі та на не-московських землях ССРСР зробила протягом двох десятиків років по війні величезний поступ.

Це муєтии , очевидно, зрозуміти її московські можновладці, що намагаються тепер створити московську націю тим-же самим «ударним порядком», яким вони створили совітську армію й совітський промисел, що виразно хлиється вже до упадку, слідом за сільським господарством, зруйнованим тим-же самим «ударним порядком». Але націю твориться віками, а не роками й не місяцями, по рецепту повітряного «Петра І», Сталіна. До того-ж більшовики знищили ґрунтовно навіть той галапасний, оранжерейний зародок московсько-російської інтелігенції, яку виховали російське дворянство та бюрократія протягом попередніх двох віків. Для національної ж московської культури більшовики не сотворили дійсно нічого. Для «ударного» творення московської нації муєть тепер кремлівські можновладці спішно мобілізувати на сторінках «Известій» і «Правди» «Тіні забутих предків» --- Ломоносова, Пушкіна, Лермонтова, Успенського, Герцена, яких вони два роки тому виклинали по школах та примусових партійних сходах і про яких московські маси найменшого поняття не мають і не матимуть , очевидно, доки не звільняться від тягару «панування» над не-московськими націями.

По-за тим по думці московських можновладців вистарчає перевести «демократичні» вибори до партійних організацій та совітських установ і міцні підвалини московської нації буде покладено, «пнородців» буде обдурено наново помальованою надією на «демократичну самодіяльність совітського громадянства», що має принести їм національне визволення (як його принесла «російська» революція). Решту має докінчити спільний «народний» московсько-не-московський фронт проти «японо-германських фашистських шкідників» і... «Гром побѣды раздавайся, веселися храбрый россия». Треба зрештою признати, що надії московського уряду на московське громадянство, яке існує тим часом лише в знаках наведення, не цілком безпідставні. Назустріч уряду Сталіна, Ворошилова, чи якогось иншого більшовицького «батьшки-царя», можуть піти не лише «знатные люди», а й рештки шовіністичної московської інтелігенції та де-які інші елементи; але що-до не-московських націй, то вірити в демократичну самодіяльність совітської «суспільности» ніхто не буде ні на еміґрації, ні на підбитих совітами територіях. Як різко стрінули останні більшовицькі «демократичні» реформи московські і не-московські нації ССРСР, може перекопатися кожний, що мислить національними категоріями та переглядає совітську пресу. Тим часом, як на Московщині мала місце лише квота опозиція партійних та совітських установ проти «демократичного» втручання центральної влади до «сешефтів» місцевої, то на не-московських землях спротив осяг такі розміри і викликав таке замішання і такий хаос цілого партійного й совітського апарату, що сталося поважне спізнення весняних робіт, яке безперечно матиме де-які наслідки для цілого ССРСР, очевидно, зовсім не такі, яких сподівався

Кремль. Які наслідки матиме на не-московських землях переведення виборів можна лише припускати, але дійсність совіється тут, очевидно, зовсім не така, якою її хоче показати Сталін перед Москвою і перед Європою. Демагогічні фільми А. Толстого та Сталіна може викличуть бажане вражіння на Московщині та між європейськими москвофілами, серед не-московських націй вони викличуть лише обурення і зневажливий сміх.

М. Данько

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО В ШАЛЕТСЬКІЙ ГРОМАДІ

Шевченківське свято в Шалеті — 28 березня ц. р. — зібрало багато українців. Салія не могла вмістити всіх, що зіїшлись і з'їхалися на цей день з дальших і ближчих околиць. Зібралися, люб «єдиними устами і єдиним серцем» вшанувати Того, Хто, бачивши, кругом неправду і певно, дивувався, чому не йде апостол правди та науки, а вміраючи зановідав: «вражою, злого кров'ю волю окропіте».

Як до джерела цілющої води тягнуться змучені тілесно й духовно сини і дочки барвистої України до свого Великого і Єдиного, щоб ще і ще почути Його слово — Заповіт і розпалити в собі огонь надії... День Шевченка, хоч і став святом традиційним, але він є тако-ж і святом оновлення духа. Душа українська цілий рік меркне й гниє, щоб в день Шевченка почути себе відновленою й збагаченою... Ні на якому святі, ні на якому концерті чоловік так не реагує на слово сказане, проспіване, як в цей день, прислухаючись до слів Шевченка. Здіймається те, що найглибше потонуло, згадується минуле й колишнє, зв'язується бущне з майбутнім, істота одного зливається з істотами мільйонів таких же по всім світі суцхих... І лише єдин образ яснє перед кожним: У к р а ї н а.

Це все ми бачили й відчули підчас Шевченківського свята в Шалеті.

Свято почалося продуманим, добре складеним і гарно прочитаним докладом п. Гр. Маслюка. Цей доклад був дуже відмінний від банальних докладів, котрі нам доводиться чути на Шевченківських роковинах. В ньому п. Маслюк дав нам Шевченкову концепцію політичного й соціального устрою України. Політично — відірвання від Москви, зруйнування церкви-домовини, в якій Богдан молився, щоб москаль добром і лихом з козаком ділився, і безкомпромісова самостійність. Шевченко уявляє внутрішній державний лад України, як республіку демократичну, і, згадуючи про Вашингтона, вірить, що й ми діждемося таки колись і «свого Вашингтона». На чолі республіки має стояти президент-гетьман. Що-ж до соціального устрою, то Шевченко малює його коротко й виразно: «без холопа і без пана», «і не багата і не вбога». Доклад, пересичаний цитатами, виявив велику працю докладчика і добре знання ним творів Шевченка. Ефектно закінчений словами про молитву поета перед масстатом всесвітньої справедливості за долю України, доклад зробив на слухачів глибоке вражіння.

Після докладу була виставлена одноактівка «Напередодні» Старинької-Черняхівської. Ця п'єса мабуть вперше йшла на еміграції. Дуже добру думку мали організатори, коли спинилися на цій п'єсі. На мент перед нами розкрили сторінку з нашої історії. Ми побачили живі, всім відомі постаті: Шевченка, Костомарова, Куліша, Білозерського, Гулак-Артемовського. Співробітники «Основи» й колишні члени Кир.Метод. Брацтва. Авторка показала нам сходина цих людей напередодні знищення кріпацтва. На цю тему й точиться між ними розмова. Ми бачимо людей в

епоху найкращих подій. Приходить Шевченко, замучений, сумний і зневірений. Та настрій його трохи міняється в цій атмосфері загального підйому.

Після пісень присутніх пань та декламацій Гулаком «Ченця», Шевченко на прохання всіх зачитус де-що з «Нефітів». На цьому п'єса й кінчиться. І така вона непередбачена звичайні українські п'єси, нема в ній того, що ми звикли бачити, але є в ній сторінка з історії української культури не матеріальної, а духовної. Від самої п'єси повіяло трохи для наших днів символікою, не лише від змісту, а й самої назви «Напередодні», бо було це не тільки попередній сподіваної волі, а й смерті Шевченка в р. 1861.

Ми не можемо перераховувати всіх виконавців, скажемо лише, що і режисюра і виконавці були бездоганні.

Концертна частина складалася виключно з творів на слова Шевченка. Мішаний хор під орудою п.Колодія прекрасно справився з програмою: «Ой діброво». «Садок вишневий», «Ой у саду», «Човен», «Три шляхи», й «Заповіт». Чаруюче враження робив спів, веселі кольори українського убрання вабили очі квітчастим килимом стенів і цвітучих садків. Хор співав пісню за піснею, а душа й душа тонули в своїх переживаннях. Вухом ловило слово, мелодію і в душі викликали свої образи, порівняння. «На чужині з України брати розійшлися»... «не вертаються три брати»... А розтравжена душа шукає тих братів у Мазені, Орликові, Петлюрі. Сумом тяжким, як надгробна плита лунають: «А три шляхи широкії терном заростають». Момент безнадійності. Але лише момент, маленька хвилинка. Очі беруться сльозою. І зразу-ж, невідомо звідки виростає протест, «паді, брате, не вмірає», і душа, ціла істота хоче крикнути: «Ні, не заростають»... - Тільки Шевченко Бог дав силу і сумним словом оживити духа.

На закінчення всі встають і хор співає «Заповіт», такого Заповіту ми ще не чули. На сцені вже стояв не повний хор, а лише діти й жінки, ніякі голоси котрих робили враження, що співають одні діти. Устами дітей промовляв до нас Шевченко. Нас старших умовили: «Вставайте, кайдани порвіть»...

І ми стояли, слухали, мов присягу давали...

Завіса спустилася. На сцені тиша. Вгорі світиться електричне «1861». А перед сценою, увітнаний зеленню, портрет Шевченка...

«В сем'ї вольній, новій не забудьте сном'янути не злим тихим словом»... Так буде.

Рудичів

О Д Р Е Д А Ц І І

Просимо авторів, які мають дати свої статті на роковини смерті св. пам. С.Петлюри, прислати їх не пізніше, як на 10 травня 1937 р.

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Замість привітань та візитів встановленим вже звичаєм, що де-далі набірає все більшого розповсюдження, складайте пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Тим способом збережете час і гроші на роз'їзди, листування й пошту, а разом з тим станете в допомозі доброго ділу.

ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СЬВІТО В ПАРИЖІ

21 березня с. р. Українська школа в Парижі, у співучасті Біянкувської школи, урочисто відсвяткували 76-ті роковини смерті Тараса Шевченка.

О 15 год. 30 хв. при переповненій залі свято було відкрито «Заповітом», який виконав хор школи.

Вступне слово виголосив учень школи Всеволод Наглюк. Подякував всім, «що прийшли вішанувати пам'ять того, що у своїх піснях співав про життя буття нашого народу, що збудив Україну з віковичного сну до нового життя і став творцем відродження Українського Народу».

За це заслужив Тарас Шевченко у нас почесне і немирнуче ім'я Батька Народу і кожне з нас, українських дітей, однаково його любить і шанує його пам'ять, бо він за всіх нас, за весь наш Український Нарід тяжко терпів, зазнав багато мук і з того горя та страждань передчасно відійшов у могилу... Прийми, великий наш Батьку Тарасе, низький поклон від нас, малих школярів, і нехай немирнучий дух твій звеселиться цим нашим скромним святом, яке, для звеличання твого святого нам імени, тобі присвячено.

А при цій нагоді клянемося, що твої незабутні заповіді будемо сповняти точно й щиро і підемо за їх вказівками ціле наше життя. Ділами докажемо правду твоїх слів безсмертних на вічну твою славу і на добро нашого народу. Нехай Бог додасть до того нам сил.

Слава Кобзареві України, безсмертному Тарасові».

Після цього хором школи, під орудою п. Миколайчука прекрасно була виконана «Кантата» на смерть Шевченка, яку приладив до дитячого хору композитор п. Пономаренко.

Учні школи декламували: «Сонце заходить» — п. Наталка Очеретня, «За сонцем хмаронька встає» — п. Ольга Царевич, «На Великдень» — спенку виконали п. Ліза Чорна й учні першої групи, «Не хочу я женитися» — п. Юрко Хохун, «Ой три шляхи» — п. Катерина Гавриляк, «Гусарин-москаль» — п-а Наталка Ткаченко і «Мені однаково» — п-а Люба Кобрин. Усі виконавці нагороджені були рясними оплесками.

Потім декламували маленькі учні Біянкувської школи: «Мово рідня» — п. Андрій Барон, «Учітєся брати мої» — п. Станіслав Турин, «Моя мати» — п. Марія Олійник, «Два півні» — п. Андрій Крохмалюк, «Орися» — п. Тетяна Кухтенко, «Моя мати» — п. Стефа Олійник, «Мово рідня» — п. Віря Лінник і «Вовки» дуєт — п. п. Віра Лінник і Марія Рудик. Своїми декламаціями ці маленькі школярі зробили для дорослих приємність і велике задоволення.

Наступною точкою була п'єса Черкасенка «До світла, до волі». П'єса була зіграна бездоганно, що треба завдячувати впертій енергії режисера п. В. Могилівського. Майже всі ролі виконані були дітьми. Маїна Ж. Мартиняк виконала роллю маучухи, Люда Хохун — брата Тараса, п. Владко Стасів зміг зіграв роллю Тараса, Юрко Ткаченко — Степана, панна Д. Кузнецова з великим чуттям провела роллю Оксани. Батька грав п. К. Миколайчук, а д'яка п. Триобчук. Але вибір самої п'єси був нещасливий, поперше тому, що самий цей твір не є із видатних творів талановитого нашого письменника Черкасенка, а по-друге тому, що комічна роля п'яного д'ячка притягала більше незаслуженої уваги до себе, ніж ролі Тараса, Оксани, маучухи, і забивала своїм вражінням правдивий зміст п'єси. А це і псувало загальне вражіння від усіх зусиль, як режисера, так і виконавців, особливо дітей. І це велика шкода.

Після вистави учні Біянкувської школи під орудою наставителя п. Бахтина проспівали пластові пісні: «Ой там на горі пласт іде», «Течє річка» і «Ой ходила дівчина бережком».

Потім діти декламували: «Садок вишневий» — п. Ірина Верхій, «Каліша» — п. Зоя Могилівська, «Над Дніпровою сагою» тріо-музика компо-

Фото Безуглого

Діти Паризької й Біликурської Школ на святі в Парижі

автора п. Пономаренка, виконали надзвичайно гарно Люда Хохун, Зоя Могилівська, Люба Кобрин і Женя Мартиняк під акомпанімент — п. Пономаренка, що було покрито рясними оплесками і викликано на повторне виконання. Дальше декламували «Думи мої думи» — п. Ірина Ткаченко, «Дід і онук» — п. Ольга Галь, «Бать на світі доля» п. Галина Хохун, «Село» — п. Наталка Ковальська, «Суботів» — п. Йосип Гавриляк, «Зоре моя вечірня» — виконав хор школи. На закінчення свята було проспівано «Ще не вмерла Україна».

На загал свято пройшло з повним успіхом. Праця вкладена в підготовку свята повністю оправдалася. Велике спасибі Батьківському Комітету за його піклування дітьми, можна лише побажати успіху на дальніше в його корисній праці. Підготовка дітей до виступів була серйозною, завдячуючий режисерові п. Могилівському, за що йому щира подяка. Хор Школи, підготовку якого зробив п. Миколайчук, цілком заслужив овації присутніх під час виконання його програму. Підготовка «Тріо» п. Пономаренком була надзвичайна — із слабеньких дитячих голосів він зробив ансамбль цілком викінчений. Виконання було чудовим.

Крім артистичного програму організація буфету й лотереї так само пройшло з успіхом, що дало прибуток.

Не можна оминати маленьких учнів Біликурської школи, які так щиро декламували й співали, завдячуючи добрій підготовці їх учителем школи л. Бахтином.

Присутній

ШЕВЧЕНКОВІ ДНІ В АЛЬЗАСІ

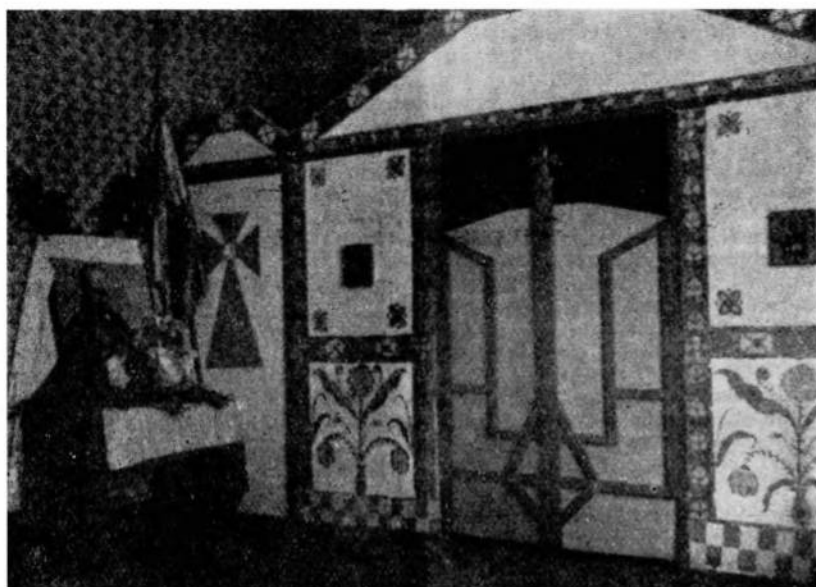
28 березня с. р. Школа в Альгранжі урочисто відсвяткувала Шевченкові роковини. В організації допомагали їй, як члени місцевої Громади, так і філії Т-ва б. Вояків Армії УНР.

З ранку відбулася служба Божа, а по ній панахида по Шевченку. Перед службою говіли, як діти, так і дорослі. Церкву влаштувано було в помешканні школи. Місцеві громадяне влаштували надзвичайно гарний іконостас, зроблений в українському стилі і розмальований м'якими теплими фарбами. Царські ворота — зроблено було в формі золотого на синьому тлі «Тризуба», який розділюється на двое, коли їх одчиняють. Проект конструкції та розмальовання належить давньому культурному робітникові п. Десятівському, який вклав колись своєї праці і до оздоблення церкви ще в німецьких таборах, а потім в таборі в Каліші. Завдяки цьому іконостасу все вражіння від служби Божої було милим, інтимним і надзвичайно глибоким. Співав дитячий Хор з Оден-ле-Тіша під орудою п. Сидоренка, навчителя школи в Одені. Допомагали Хорові кілька громадян.

По обіді о 16 год. розпочалося святкування. Помешкання школи заповнене по береги. На святі присутні у великій кількості в своїх національних костюмах вільні козаки на чолі з стапичним отаманом п. Асересковим. Короткий доклад прочитала учениця Школи панна Токайло, а за нею виголосив довший глибокий змістом і сильний аналітичним розробленням реферат п. Тваченко. Далі діти школи декламували, співали, танцювали. Видно, що діти добре підготовувалися до свята і виконали свої номери бездоганно. Учительниці Школи пані Токайлової належить заслужена подяка за добру підготовку дітей. Підготовкою танців зайнялася панна Г. Спенко. На святі прийняли участь і гості: діти з Оден-ле-Тішської Школи, які і декламували і співали, а також і вільні козаки, які аккомпаніювали як нашим дітям, так і своїй маленькій 3-хлітній козацьці, що виконала кілька пісень і заслужила бурні овації.

В перерві поміж точками програму одбулася коротка, але надзвичайно чула церемонія нагородження Хрестом Симона Петлюри одного з б. вояків Армії УНР п. Яворовського, лицаря Заїзного Хреста. Перед церемонією п. М. Ковальський, Генеральний Секретарь Т-ва б. Вояків, що гостював на той час в Альгранжі, сказав коротко про значіння і вагу Хреста Симона Петлюри. Потому викликано було п. Яворовського, який став струнко перед сотником О. Руденком, Уповноваженим Т-ва і Керовником філії в Альгранжі. Сотник Руденко виголосив: « В імені генштабу ген.-хор. О. Удовиченка, Голови Товариства б. Вояків Армії УНР і відпоручника Військового Міністра УНР маю за приємність і шану причисити вам затверджений Головною Радою Хрест Симона Петлюри. Носіть його достойно у все життя ваше і пам'ятайте про ім'я Того, на честь кого цей Хрест видано». Не тільки нагороджений, але й багато присутніх було зворушені до сліз.

Разом увесь день полишив сильне вражіння: служба Божа й панахида з таким чуттям одслужена протоієреєм Іл. Бриндзаном, що здобув собі серед цілої нашої еміграції таку пошану і любов до себе, — по них свято присвячене пам'яті великого поета України, і ця коротка зворушлива церемонія — склали одну цілість, що змістом своїм з'єднала до купи всіх присутніх українців в одну велику сім'ю, яка на цей день забула про жинку й умови, і душею перенеслася на далеку й любов батьківщину, про визволення якої мріє кожне українське серце.

Фото Ткаченка

Іконостає Української Церкви в Альгранжі

---

* * *

29 березня прот. Іл. Бриндзан і п. М. Ковальський, секретарь Т-ва, були в Регоні, де у члена Т-ва б. Вояків п. Євдошенка відбулися хрестини його дочки.

* * *

31 березня в Альгранжі, куди повернувся назад п. Ковальський, секретарь Т-ва, відбулися збори філії Т-ва, на яких було подано інформації про загальне становище та роботу Т-ва і обговорено було біжучі нагальні справи.

* * *

4 квітня в Одені відбулося тако-ж свято Шевченка. З раня в місцевій кірці відбулася служба Божа та панахида, які одиравив прот. Іл. Бриндзан. І тут говіли діти та сила дорослих. Служба пройшла надзвичайно урочисто при великій кількості громадян, місцевих та приїзжих з інших околиць. Співав добре хор під орудою п. Сидоренка.

По обіді в помешканню Школи відбулося саме святкування. З промовами виступили п. Кузь, Голова Батьківського Комітету місцевої Школи, та п. Никитин, Голова Оден-де-Тішської Громади. Обидва палкими словами і з великим натхненням виявили значіння Тараса Шевченка для справи визволення України і закликали присутніх всі сили віддати на служення батьківщині. Далі діти школи так само показали себе добре підготовле-

ними. Вони декламували, співали (співали на два голоси, а деякі речі й на три — що треба завдячувати невсипучій енергії і старанним навчигеля п. Сидоренка), танцювали. Виступили і два маленьких сини юр. Калениченка в українських убраннях. Один з них з запалом протанцював гопака, а другий від широго серця проспівав «Ми гайдамаки». Віддали візиту і Кіютаїжські діти, що приїхали сюди разом з п. Г. Спенківнюк і декламували та танцювали.

У перерві і тут одбулася церемонія нагородження Хрестами Симона Петлюри. Церемонію цю виконав генерал Е. Башинський, який виголосив відповідну промову і, викликавши чотирьох б. воєнків : п. п. пор. Авраменка, підпор. Суєського та Колумійця й Сідлера, причепив їм Хрести. З зворушенням люде, що заповнили досить просторе помешкання Школи, вітали нагороджених вигуками «слава».

Свято і тут пройшло у піднесеному настрою і виявило оскільки живе українське серце, оскільки твердо є душа наша на еміграції, такою твердою, як та криця, що її наші люде виробляють на французьких заводах тамтешніх.

По святі одбулися спільні збори членів місцевої Громади та членів філії б. Воєнків, на яких п. М. Ковальський зробив ширший доклад про загальне становище та з окрема про роботу наших централь.

* * *

Наші колонії в Альзасі — організацією свого громадського життя, організацією залагодження релігійних потреб, організацією виховання молодого покоління — показують надзвичайну силу духовну, тверду лінійну поведінку й не малі здобутки на полі культурному.

Велику об'єднуючу ролю у цій духовній єдності одіграв шанований і улюблений громадянами протоієрей Іл. Бридзан, настоятель нашої нарафії у Франції, який стільки зусиль прикладає до сполучення в одну нероздільну сім'ю розвіданих по цілій Франції українських громадян.

Кірегич

В Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри

в неділю 25 квітня с. р.

проф. МАКСИМ СЛАВІНСЬКИЙ

має прочитати виклад на тему

Проблема Вождя

(аспект соціологічний)

Початок о 20 год. 15 хв.

Вступ вільний

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

— Розклад служб Божих в Парижі. На Великоднім тижню служби в Парижі розкладені так:

У Вербу педілю 25 квітня о 10 год. 30 хв. рано літургія. Перед початком служби сновід'ї і посвячення верби.

У Четвер 29 квітня о 8 год. вечора Страсті Господні. Читання 12-ти Євангелій.

У педілю 2 травня о 7 год. ранку Великодній служба Божа і посвячення пасок.

— Чужі гості в Парижі. Підчас перебування в Парижі п. Гер Бріке, політичний редактор «Журналь де Женев», який приїздив сюди робити виклад в Комітеті Приязни Народів Кавказу, Туркестану й України, одвідав разом з дружиною Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри. Чужі гості з великою увагою оглянули Бібліотеку, зазнайомилися з її історією та сучасним станом цієї культурної установи, яка існує коштом української еміграції.

— 17 квітня п. і п-ні Бріке були на прийнятті у панства Прокіновичів. До тієї гостинної господи численно того дня зібралася наша приятелі: азербейджанці, торці Нівнічного Кавказу, Туркестанці; а також наша громадяне, на чолі з визначніими представниками української колонії.

Велику приємність присутнім зробив Хор Т-ва б. Воєнів Армії УНР, який майстерно виконав низку українських пісень, що сильно припали до вподоби чужим, особливо швейцарським гостям.

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

Замість Великодніх привітань на Бібліотеку пожертви склали: Я. Олександр з Бельгії — 13.85 фр., Ген.-хор Е. Башинський — 10 фр., В. і М. Ступницькі — 10 фр., М. та І. Липовецькі — 3 золот., С. Ілюц — 5 зол. та М. і О. Рибачуки — 3 зол. п. прот. К. Бридзан — 25 фр., М. Горюнок — 20 фр., Громада в Шалеті — 25 фр., Мих. Сачок — 10 фр., Ковальський М. 10 фр., П. Пасиншин — 10 фр.

У Польщі

— Загальні Збори клубу «Прометей» у Варшаві. Дня 8 квітня с. р. відбулися у помешканню клубу загальні збори клубу «Прометей» у Варшаві. Загальні збори ухвалили спеціальне призначення старій Управі за працю в минулому році, який був надзвичайно важливий у ділянці пропаганди. До нової Управи вибрано: проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького як голову, д-ра Наканидзе (грузина), як містоголову, інж. Віла Білаті (Північник, Кавказ), як секретаря та п. Азертевіч Алі бея (Азербейджан), як скарбника.

— З життя Союзу Українок - Емігранток у Варшаві. Старанням Союзу Українок Емігранток і Школи ім. П. Українки в Варшаві відбулися в помешканні Головної Управи МЦК дня 11 квітня с. р. традиційне Шевченкове свято. В програму свята увійшли: реферат п. Галі Янчевської, виступи Шкільного Хору та декламативні у виконанні учнів Школи ім. П. Українки у Варшаві.

-- З життя Корпорації «Запорозжя». На суботніх сходах Корпорації «Запорозжя» у Варшаві дня 10 квітня с.р. виголосив лекр. Б. Ольхівський перший виклад з ділянки паціології. Після викладу відбулася лексусії. З огляду на заінтересовання темою, Старшина Корпорації запросила презентента до ведення цілого циклю викладів з тієї ділянки.

В Литві

-- Святочна Академія пам'яті Т. Шевченка. Дня 11 квітня с.р. відбулася стараням Культурно-Освітнього Т-ва Українців в Каунасі, урочиста академія присвячена пам'яті Т. Шевченка. Програм свята складался: доклади пан-отця Семеніва (українською мовою), та голови Т-ва п. Крунського (литовською мовою), співмішаного українського хору під орудою п. Проценка, тенорове соло п. Кривонос, тріо шт. Проценка, Кривонос і Ворона, бандура п. Ів. Форостенко, декламація п. Щерба й панна Оксана. Академія відбулася в салі Робітничої Палати праці. Серед гостей були присутніми, проректор Литовського Університету професор Чесніс, директор Художньої Академії, представники преси та інші.

М. Форостенко.

В Чехословаччині

-- Нова адреса Української Наукової Асоціяції тепер с такою: *Ukrajinska Vedecka Asociace . Karlova 11. Praha-Zizkov, XI. Tschecoslovaquie.*

В Комітеті Приязни

-- «Ліга Націй і поневолені народи». п. П'єр Бріке, політичний редактор «Журналь де Женев» зробив в Парижі в салі Інститута Інтелектуальної Співпраці дуже інтересний виклад про «Лігу Націй та поневолені народи». Цей виклад

організований був з рамени Комітету Приязни народів Кавказу, Туркестану й України під ауспїціями Комітету «Франс-Оріан». Голова Комітету «Франс-Оріан», п. Клод Фарер, член французької Академії, відомий французький письменник привітав п. Бріке і висловив своє вдоволення головувати на лекції свого собрата з Швейцарії, який п. Фарер присвятив дуже теплі слова. п. А. Ченкелі, Голова Комітету Приязни, у своєму слові представив аудиторії п. Бріке, як одповідального чинника «Журналь де Женев», і який завжди в цьому журналі обороняв інтереси поневолених народів.

У своєму добре збудованому і удокументованому викладі, п. Бріке дав юридичний статут Грузії, Азербейджану, Північного Кавказу, Вірменії, Туркестану та України, представив історичний аналіз стосунків цих республік з Лігою Націй і підкреслив з натиском, що юридично Ліга Націй в повному праві зайнятися цим питанням, і що її обов'язком та в її інтересах є обороняти справедливу справу поневолених народів — цей могутній і мало знаний фактор європейської політики і миру.

Численна аудиторія гаряче вітала докладчика.

Лист до Редакції

Не маючи можливости подякувати кожному окремо, я прошу В. П. Редакцію Тризуба вмістити в журналі вислови моєї глибокої й щирої подяки всім тим, як окремим особам, так і цілим організаціям, що чи словом співчуття, чи чином старалися допомогти мені в мойому найбільшому горі — смерті мого дорогого дружини Івана Мірного.

З правдивою пошанною

Зінаїда Мірна.

16. IV. 1937.

Прага.

ВІСНІ Старшини та козаки 2-го полку Залізничників (1919 рік).

Збираю матеріяли до історії полку, які видам до друку. Прошу надіслати свої спогади з боїв, оперативні накази, різного роду фотографії з чинів полку та його частин, як тако-ж фотографії командирів.

Залізничники. Не відомвте виконати воєнський обов'язок.

Грицько Дидикало
поручник 8 сотні 2 полку Залізничників.

Надіслати по адресі: Польща м. Пінськ, ул. Топольова No 17,

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Соборними силами за Українську Політехнику. Тво Прихильників Української Господарської Академії. 1937. Подбради-Прага ст. 36.

— Церква і Нарід. Двомижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Крем'янець 15 квітня 1937 р. ч. 8 ст. 265-308.

— Малі Друзі. Ілюстрований журнал для української дітвори. Ч. ч. 2, 3 і 4. Лютець, березень, квітень. Львів. 1937. Ціна кожн. ч. 15 гр.

— Юрій Ліпка. Українська Доба. Вид. «Народнього стягу». 1936 р. ст. 23. Ціна 50 сот. Варшава.

— Українська Книга, III. 1937. Львів. ст. 69-100.

— C I L A C C. — Documentation Anticomuniste. Bi-mensuel. L'instruction en URSS No 3-4- 103-104. Fevrier 1937. Bruxelles ст. 29-56.

— U R S S 1937. Ce qui c'est passe et ce que l'on cache. Sepes. Bulletin Mars 1937. Bruxelles.

— «За незалежність». ч. 3-4 (28-29). Березень-квітень 1937. Варшава. ст. 24.

— На Далекому Сході ч. 1 рік 1. 27. 3. 37 6. Український Двомижневик у Хінах. Тзингтао Китай.

— Дзвони. Літературно-науковий журнал. ч. 3. 1937 р. Львів.

— Праці географічної Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Випуск I. Львів 1935. ст. 208 з картами і діярами.

КОМІТЕТ ПРИЯЗНИ НАРОДІВ КАВКАЗУ, ТУРКЕСТАНУ І УКРАЇНИ

В суботу 8 травня с. р. о 8-30 веч. в **Salle de Géographie (184, B-d S-t Germain)** відбудеться під головуванням п. А. ЧХЕНКЕЛІ доклад проф. М. СЛАВІНСЬКОГО на тему

НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНА ПРОБЛЕМА В СССР

Нема докладу дискусії. Вступ 2 фр. Кількість білетів обмежена.

ЗВІТ БАТЬКІВСЬКОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ШКОЛИ В ПАРИЖІ ПО ВЛАШТУВАННЮ СВЯТА Т. ШЕВЧЕНКА 21-го БЕРЕЗНЯ 1937 р.

Прибуток :		Видаток :	
Вхідні квитки	франк. 549 —	Помешкання	франк. 218 —
Програми	137 —	Податок	62 50
Буфет	693 30	Підновлення декорацій і праця по їх установах	80 —
Лотерея	225 —	Переведення репетцій і листування	94 80
		Малювання програмів	10 —
		Продукти для буфета	374 60
		Придбання річей для лотереї	24 95
		Разом	864 85
		Чистого прибутку	739 45
Усього	1 604 30	Усього	1 604 30

Батьківській Комітет складає свою щирю подяку: Вельмишановним Папам: Прокопович, Галь, Гиптюк, Ковальській, Лебівській, Манцевій, Мартинюк, Могилівській, Морозовській, Очеретній, Барон, Наглюк, Шмалій, папам: П. Мацак і О. Ставіві та Вельмишановним Папам: Генералу Удовиченю, Гиптюку, Гмірі, Поспичиниу, Навроцькому-Оношецькому, Наглюку, Якимчуку, Савченко-Більському, Стороженю, Ковальському, Фалтівцю, Шегінському, Ткаченкої з допомогою котрих (грошми, продуктами, річами для лотереї та працею) сприяла матеріальному успіху: п. п. Могилівському, Миколайчукові, Пономаренкові й Трибичуку, праця яких спричинилася до повного успіху свята. Особлива подяка Українській Громаді в Шалеті, а з окрема п. Маслюкові, за допомогу у влаштуванні вистави, приславши свого грімера й реквізит і видатки зв'язані з цим прийняла на себе.

Рівно-ж щира подяка всім, що зачаснили своєю присутністю це свято.

Батьківський Комітет

ВІД ВІДЦІЛУ ОПКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МІСІ В ПАРИЖІ.

(21, Rue de la Glaciere. Paris 13e).

З огляду на збільшення прохань на в'їзні візи до Франції з боку українських емігрантів за кордонами цієї країни, рекомендується їм, прохаючи короткострочні візи до Франції на виставку чи в різних інших справах вказувати в поданнях одного чи двох гарантів з числа українських емігрантів, що довго живуть у Франції чи в по-між французів.

Тільки при цій умові прохання про візи на загальних підставах мають шанси бути швидко задоволені.

Редакція і адміністрація : 41. rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
 Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
 Редагус — Комітет. Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : **M-me Perdrizet.**